

Sygn. akt III U 501/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 sierpnia 2019r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Danuta Poniatowska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Marta Majewska-Wronowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 sierpnia 2019r. w Suwałkach

sprawy **K. M.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o wyrównanie wypłaty emerytury

w związku z odwołaniem K. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 5 kwietnia 2019 r. znak (...)

1. **zmienia zaskarżoną decyzję i zobowiązuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. do wypłaty wyrównania emerytury K. M., poczynając od listopada 2014r., z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 21 grudnia 2017r. do dnia zapłaty;**
2. **oddala odwołanie w pozostałym zakresie;**
3. **zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na rzecz K. M. 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Sygn. akt III U 501/19

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z 5.04.2019r. odmówił K. M. prawa do wyrównania świadczenia emerytalnego z uwzględnieniem wynagrodzenia z tytułu umowy agencyjnej, poczynając od 2011 r.

W uzasadnieniu wskazał, iż zgodnie z § 21 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11.10.2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U z 2011 r. Nr 237, poz. 1412 ze zm.) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Przedłożone przez odwołującą się dokumenty nie wskazywały wprost wysokości

przychodu, od którego odprowadzono składki na ubezpieczenie społeczne w trakcie zawartej umowy agencyjnej, w związku z czym nie było możliwe ustalenie wysokości podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne opłacanej za nią przez (...) w S..

W odwołaniu od tej decyzji K. M. domagała się jej zmiany i wyrównanie świadczenia w nawiązaniu do prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach z 18.10.2018 r. w sprawie sygn. akt III U 67/18.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji i dodatkowo wskazał, iż z uwagi na brak dokumentów, ustalenia, co do podstawy wymiaru składek, poczynione zostały przez Sąd, stąd brak podstaw do wyrównania wypłaty świadczenia przed dniem złożenia wniosku.

Sąd ustalił, co następuje :

Prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Suwałkach z 18.10.2018 r. w sprawie sygn. akt III U 67/18 zmieniona została decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z 21.12.2017 r. w ten sposób, że emeryturę K. M. ustalono w wysokości(...)złoty brutto, przy przyjęciu wskaźnika podstawy wymiaru 65,55%, okresów składkowych 398 miesięcy i nieskładkowych 19 miesięcy.

W sprawie tej sporne pozostawały dwa okresy zatrudniania K. M. na podstawie umowy agencyjnej. Pierwszy dotyczył pracy w (...) w S., w której od 1.11.1979 r. do 31.03.1982 r. pracowała na podstawie umowy o prowadzenie na warunkach zlecenia punktu sprzedaży detalicznej jako agent – sprzedawca. Drugi okres dotyczył zatrudnienia w (...)na podstawie umowy o prowadzenie na warunkach zlecenia punktu sprzedaży detalicznej jako pracownik w pełnym wymiarze czasu pracy od 29.05.1989 r. do 30.06.1990 r. jako agent sklepu. Te okresy zostały przez organ rentowy uwzględnione do stażu ubezpieczeniowego w całości, jako okresy składkowe. Organ rentowy nie uwzględnił natomiast wynagrodzenia z tytułu tego zatrudnienia do ustalenia wysokości podstawy wymiaru za te lata.

Stosownie do art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1270 ze zm.) zasadą jest, że podstawę wymiaru emerytury stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne. Wynagrodzenie uwzględnianie w podstawie wymiaru emerytury nie może zatem budzić wątpliwości co do jego wysokości i faktycznej wypłaty. W sprawie III U 61/18 Sąd uznał, że nie jest możliwe zweryfikowanie, czy zaplanowana w kalkulacjach finansowych wysokość wynagrodzenia została faktycznie osiągnięta. W ocenie Sądu nie mogło to jednak skutkować pełnym pominięciem tego okresu i pozostawieniem zerowej stawki przy obliczaniu podstawy wymiaru za te lata.

Sporne okresy zostały uwzględnione jako okresy składkowe, zatem w miejsce wynagrodzeń wynikających z kalkulacji za okresy od 1.11.1979 r. do 31.03.1982 r. i od 29.05.1989 r. do 31.12.1989 r. Sąd przyjął do podstawy wymiaru emerytury najniższe wynagrodzenie w gospodarce społecznej wówczas obowiązujące, stosownie do treści art. 15 ust. 2a cytowanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z treścią tego przepisu, jeżeli nie można za dany okres ustalić podstawy wymiaru składek do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. Wprawdzie przepis ten dotyczy wyłącznie pracowników, nie mniej możliwość uwzględnienia w podstawie wymiaru emerytury najniższego wynagrodzenia wynika ze szczególnych uregulowań, określonych przepisami dotyczącymi ubezpieczeń społecznych osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej, czyli ustawą z dnia 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki społecznej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (w brzmieniu obowiązującym w okresie trwania umowy – Dz.U. Nr 45, poz. 232 ze zm.). Przepis art. 7 i art. 38 pkt 2 tej ustawy zawiera upoważnienie dla Rady Ministrów do określenia w drodze rozporządzenia szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru świadczeń i obowiązku ubezpieczenia (tak Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z 14.02.2018 r. sygn. III AUa 541/17). Za okresy te wystawione zostały zaświadczenia o pracy (na druku świadectwa pracy). W sytuacji więc, kiedy dla objęcia ubezpieczeniem społecznym z tytułu umowy zlecenia, czy umowy agencyjnej, konieczne było uzyskanie minimalnej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne

w celu objęcia tym ubezpieczeniem, należy przyjąć, że wnioskodawczyni taką podstawę wymiaru składek osiągnęła (skoro wystawiono jej świadectwo pracy). I taka podstawa wymiaru składek została przyjęta do wyliczenia wysokości kapitału początkowego, wobec braku dowodów na faktycznie wyższy dochód.

Natomiast co do okresu od 1.01.1990 r. do 30.06.1990 r., za podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne Sąd w sprawie III U 67/18 przyjął kwoty 60% minimalnego przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej. Wynikało to treści § 22 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29.01.1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego (Dz. U. Nr 7, poz. 41). Zgodnie z treścią tego przepisu podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie stanowi dochód bieżąco zadeklarowany przez jednostkę gospodarki uspołecznionej za zgodą osoby, która zawarła umowę, nie niższy jednak od kwoty odpowiadającej 60% przeciętnego wynagrodzenia i nie wyższy od dochodu zadeklarowanego za poprzedni miesiąc więcej niż o 50%.

Po ustaleniu w opinii biegłej wysokości wynagrodzenia odwołującej za lata 1979,1980,1981,1982,1989 i 1990 w oparciu o wskazane przepisy, wyliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. 1985-1994 było najkorzystniejsze i wyniosło 65,55%. Emerytura na dzień 1.12.2011 r. wyniosła (...) zł. brutto, po waloryzacji (...)zł brutto na dzień 21.12.2017 r.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie K. M. należało uznać za zasadne.

Należy zgodzić się ze stanowiskiem organu rentowego, że zgodnie z § 21 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11.10.2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U z 2011 r. Nr 237, poz. 1412 ze zm.) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Przedłożone przez odwołującą się dokumenty nie wskazywały wprost wysokości przychodu, od którego odprowadzono składki na ubezpieczenie społeczne w trakcie zawartej umowy agencyjnej, w związku z czym nie było możliwe ustalenie rzeczywistej wysokości podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne za sporne okresy. Nie budzi jednak wątpliwości, że sporne okresy zostały zaliczone do stażu pracy wnioskodawczyni, jako okresy składkowe na podstawie złożonych przez nią dokumentów, już w decyzji, przyznającej emeryturę. Skoro nie budziło wątpliwości organu rentowego, iż są to okresy składkowe, a nie dało się ustalić rzeczywistej podstawy wymiaru składek, wobec braku wymaganych dokumentów zgodnie z przepisami wskazanego rozporządzenia w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe, należało zgodnie z art. 15 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, za podstawę wymiaru składek przyjąć kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. Wprawdzie przepis ten dotyczy wyłącznie pracowników, nie mniej możliwość uwzględnienia w podstawie wymiaru emerytury najniższego wynagrodzenia wynika ze szczególnych uregulowań, określonych przepisami dotyczącymi ubezpieczeń społecznych osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej, czyli ustawą z dnia 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (w brzmieniu obowiązującym w okresie trwania umowy – Dz.U. Nr 45, poz. 232 ze zm.). Przepis art. 7 i art. 38 pkt 2 tej ustawy zawiera upoważnienie dla Rady Ministrów do określenia w drodze rozporządzenia szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru świadczeń i obowiązku ubezpieczenia. Za okresy te wystawione zostały zaświadczenia o pracy. W sytuacji więc, kiedy dla objęcia ubezpieczeniem społecznym z tytułu umowy zlecenia, czy umowy agencyjnej, konieczne było uzyskanie minimalnej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w celu objęcia tym ubezpieczeniem, należy przyjąć, że wnioskodawczyni taką podstawę wymiaru składek osiągnęła.

Natomiast co do okresu od 1.01.1990 r. do 30.06.1990 r., za podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne należało przyjąć kwoty 60% minimalnego przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej. Wynikało to

treści § 22 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29.01.1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego (Dz. U. Nr 7, poz. 41). Zgodnie z treścią tego przepisu podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie stanowi dochód bieżąco zadeklarowany przez jednostkę gospodarki uspołecznionej za zgodą osoby, która zawarła umowę, nie niższy jednak od kwoty odpowiadającej 60% przeciętnego wynagrodzenia i nie wyższy od dochodu zadeklarowanego za poprzedni miesiąc więcej niż o 50%.

Wskazane przepisy dotyczące podstawy wymiaru składek agentów były powszechnie obowiązujące i zbędne było postępowanie sądowe, czy też opinia biegłej, do tego, by organ rentowy je zastosował. Dlatego decyzję ustalającą wymiar emerytury należało kwalifikować w kategorii błędu. W tym miejscu należy powołać się na art. 133 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który stanowi:

1. W razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż:

1) od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu, z zastrzeżeniem art. 107a ust. 3;

2) za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio również w razie ponownego ustalenia prawa do świadczeń lub ich wysokości wskutek wznowienia postępowania przed organami odwoławczymi albo wskutek kasacji, z tym że za miesiąc zgłoszenia wniosku przyjmuje się miesiąc wniesienia wniosku o wznowienie postępowania lub o kasację.

Należy podnieść, że w judykaturze Sądu Najwyższego (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z dnia 20 września 2017 r. I UK 359/16) zgodnie przyjmuje się, że zawarte w art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej określenie „błąd organu rentowego” należy rozumieć szeroko, zgodnie z tzw. obiektywną błędnością decyzji (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 1995 r., II UZP 28/94, OSNAPiUS 1995 nr 19, poz. 242). Obejmuje on sytuacje, w których organ rentowy miał podstawy do przyznania świadczenia, lecz z przyczyn leżących po jego stronie tego nie uczynił. Za takie przyczyny można uznać wszelkie zaniedbania tego organu, każdą obiektywną wadliwość decyzji, niezależnie od tego czy jest ona skutkiem zaniedbania, pomyłki, celowego działania organu rentowego, czy też rezultatem niewłaściwych działań pracodawców albo wadliwej techniki legislacyjnej i w konsekwencji niejednoznaczności stanowionych przepisów. Oznacza to, że przedmiotowe pojęcie obejmuje również niedopełnienie obowiązku działania z urzędu na korzyść osób uprawnionych do świadczeń emerytalno-rentowych (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 lutego 2002 r., II UKN 116/01, OSNP 2003 nr 24, poz. 599; z dnia 17 marca 2011 r., I UK 332/10, z dnia 4 grudnia 2012 r., II UK 130/12, OSNP 2013 nr 21-22, poz. 258, a także uzasadnienia uchwał Sądu Najwyższego: z dnia 28 czerwca 2005 r., III UZP 1/05, OSNP 2005 nr 24, poz. 395 i z dnia 15 lutego 2006 r., II UZP 16/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 244; wyrok Sądu Najwyższego z 9 grudnia 2015 r., I UK 533/14 i powołane w nim wcześniejsze orzecznictwo).

W związku z powyższym Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., w punkcie 1 wyroku zmienił zaskarżoną decyzję i zobowiązał organ rentowy do wyrównania emerytury K. M. za trzy lata wstecz, tj. od listopada 2014 r. Dalej idące roszczenie podlegało oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., jako nieznajdujące oparcia w cytowanym art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (pkt 2 wyroku).

Odnośnie odsetek za opóźnienie, na wstępie należy wskazać, iż okolicznością bezsporną był brak orzeczenia w wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach z 18.10.2018 r. sygn. III U 67/18 o odpowiedzialności organu rentowego. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego zawartym w uchwale z 24.03.2011 r. sygn. I UZP 2/11 fakt ten nie pozbawia wnioskodawczyni prawa do odsetek za opóźnianie.

Zgodnie z art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1270 ze zm.) jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 21.04.2009r. sygn. I UK 345/08, jeżeli dla stwierdzenia uprawnień do świadczenia wymaga się wydania decyzji, termin do jej wydania biegnie od daty wyjaśnienia ostatecznej niezbędnej okoliczności, co dotyczy także ponownego ustalenia prawa do świadczenia. Przez wyjaśnienie „ostatecznej niezbędnej okoliczności” należy rozumieć wyjaśnienie ostatecznej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Wyjaśnienie okoliczności niezbędnej do wydania decyzji oznacza dokonanie czynności, mającej na celu ustalenie stanu faktycznego, czyli przeprowadzenie dowodów i ich ocenę. Zawarte w art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych określenie „nie ustalił prawa do świadczenia” oznacza zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania. W tym ostatnim wypadku chodzi o sytuacje, w których organ rentowy, odmawiając przyznania świadczenia, naruszył przepisy prawa materialnego określające przesłanki nabycia prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego, przy czym dla powstania obowiązku wypłaty odsetek konieczne jest stwierdzenie naruszenia prawa przez organ rentowy prawomocnym wyrokiem sądu zmieniającym decyzję organu rentowego i przyznającym prawo do tego świadczenia. Wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, oznacza, że opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ten organ ponosi odpowiedzialność, choćby nie można mu było zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa.

Odsetki w sprawach świadczeń emerytalno-rentowych są naliczane w trybie określonym w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 12, poz. 104). Przepis § 2 ust. 1 w/w rozporządzenia stanowi, że odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń - do dnia wypłaty świadczeń, z uwzględnieniem ust. 2-5. Przepis § 3 wskazuje natomiast, że ustalenie należnych do wypłaty odsetek oblicza się przez pomnożenie kwoty opóźnionego świadczenia przez liczbę dni opóźnienia i przez roczną stopę procentową odsetek oraz przez podzielenie tego iloczynu przez 365.

Wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji, w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia, oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2005 r., sygn. akt I UK 159/04, OSNP nr 19/2005, poz. 308). Dzień doręczenia prawomocnego orzeczenia sądu, w razie gdy prawo do świadczenia zostało ustalone przez sąd, nie jest jedynym możliwym początkiem biegu terminu wydania przez organ rentowy decyzji w sprawie ustalenia prawa do świadczenia i wypłaty tego świadczenia. Początek biegu tego terminu można wskazać wcześniej - byłby to dzień, w którym organ rentowy mógł ustalić to prawo, gdyby działał prawidłowo. Gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy (np. błędna interpretacja przepisów, zaniechanie podjęcia określonych działań z urzędu, błędne orzeczenie lekarza orzecznika ZUS lub komisji lekarskiej ZUS w sprawie niezdolności do pracy) termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy - gdyby działał prawidłowo - powinien był ustalić prawo do świadczenia we właściwej wysokości. Sąd przyjął, iż dniem tym było wydanie decyzji, zaskarżonej w sprawie tut. Sądu III U 67/18, o odmowie ponownego przeliczenia emerytury.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z treścią którego strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez fachowego pełnomocnika zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe i koszty nakazanego przez Sąd osobistego stawiennictwa (§3 art. 98 k.p.c.). Wysokość stawki minimalnej w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego oraz w sprawach dotyczących podlegania ubezpieczeniom społecznym, zgodnie z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 265 ze zm.), wynosi 180 zł. (pkt 3 wyroku).